

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Iz 63, 15 – 19

Text: **J 8, 46 – 59** *Kdo z vás mě usvědčí z hříchu? Mluví-li pravdu, proč mi nevěříte? Kdo je z Boha, slyší Boží řeč. Vy proto neshýšíte, že z Boha nejste." Židé mu odpověděli: "Neřekli jsme správně, že jsi Samařan a jsi posedlý zlým duchem?" Ježíš odpověděl: "Nejsem posedlý, ale vzdávám čest svému Otci, vy však mi čest upíráte. Já sám nehledám svou slávu. Jest, kdo ji pro mne hledá, a ten soudí. Amen, amen, pravím vám, kdo zachovává mé slovo, nezemře navěky." Židé mu řekli: "Teď jsme poznali, že jsi posedlý! Umřel Abraham, stejně i proroci, a ty pravíš: Kdo zachovává mé slovo, neokusí smrti navěky." Jsi snad větší, než náš otec Abraham, který umřel? Také proroci umřeli. Co ze sebe děláš?" Ježíš odpověděl: "Kdybych oslavoval sám sebe, má sláva by nic nebyla. Mne oslavuje můj Otec, o němž vy říkáte, že je to váš Bůh. Vy jste ho nepoznali, ale já ho znám. Kdybych řekl, že ho neznám, budu lhát jako vy. Ale znám ho a jeho slovo zachovávám. Váš otec Abraham zajasal, že spatří můj den; spatřil jej a zaradoval se." Židé mu řekli: "Ještě ti není padesát a viděl jsi Abrahama?" Ježíš jim odpověděl: "Amen, amen, pravím vám, dříve než se Abraham narodil, já jsem." Tu se chopili kamenů a chtěli je po něm házet. Ježíš se však ukryl v zástupu a vyšel z chrámu.*

Smyslem postní doby je vést člověka k pokání a k pokore před Bohem. Událost Velikonoc, tento velký Boží div vykoupení totiž nelze přijmout jinak, než s pokorným a otevřeným srdcem. Proto příprava na velikonoční svátky je pokání, uvědomování si vlastních vin a naprosté nehodnosti před naším Pánem. Jen ti, co si uvědomují svou vinu, touží po milosti a dovedou ji přijmout. To chce ukázat i dnešní oddíl z Písma, který církev vybrala jako perikopu na 5. postní neděli.

Přečtený oddíl z Janova evangelia zachycuje, jak se stupňovalo napětí mezi Ježíšem a židovskými představiteli, což vyvrcholilo na Velký pátek Ježíšovou smrtí. Ježíš se v předvelikonočním období stále více stává kamenem úrazu, na kterém se až do dnešních dnů lidstvo dělí na jeho vyznavače a na jeho odpůrce.

Ježíš se ptá svých protivníků: „Kdo z vás mě usvědčí z hříchu?“ Touto otázkou reaguje nejen na Židy, kteří se stavěli proti němu, ale na obecný lidský postoj, který by se dal charakterizovat jako výčitky Pánu Bohu. Člověk ve své povýšenosti usvědčuje z hříchu Boha. Bůh je ten, kdo sedí na lavici obžalovaných. Lidé vycházejí z pocitu, že Bůh jim křivdí a že s nimi nejedná spravedlivě. Obviňují ho z nepravosti. Tato lidská neschopnost pokořit se pod mocnou ruku Boží vyvěrá z nedůvěry. Židé v rozhovoru s Ježíšem nechtějí uznat jeho autoritu, jeho božský nárok, protože mu nedůvěřují. Ani pro nás není vždy jednoduché pokořit se před Kristem a uznat jej svým Pánem, tedy tím, kdo má právo ovládat a řídit náš život. Nedůvěřujeme Ježíši Kristu. Snažíme se jej přesvědčit o své pravdě a jeho slova si vykládáme tak, aby odpovídala našemu přesvědčení. Ale Ježíš je sám pravda. A přece přijímá na sebe roli obžalovaného a hájí se před člověkem: „Kdo z vás mě usvědčí z hříchu? Mluví-li pravdu, proč mi nevěříte?“

Sám na to ihned odpovídá. Boží řeč slyší a věří jí jen ten, kdo je z Boha. Kdo z Boha není, ten Boží řeč z Ježíšových slov neslyší. Co to znamená být nebo nebýt z Boha? Je to obrat, který s oblibou používá právě evangelista Jan. A vysvětluje ho hned v úvodu svého evangelia v první kapitole, kde píše: Ti, kteří Ježíše přijali a věří v jeho jméno, ti se narodili z Boha. Na tom, jak člověk přijímá nebo nepřijímá Boží pravdu, Boží řeč, na tom se pozná, je-li zrozen Boha či není. Proto Ježíš svým odpůrcům odpovídá: „Kdo je z Boha, slyší Boží řeč. Vy proto neslyšíte, že z Boha nejste.“

Slyšet na svou adresu něco takového, to je nepříjemné. Židé nejsou s to uznat, co Ježíš říká, a uchylují se k agresivní obraně. "Neřekli jsme správně, že jsi Samařan a jsi posedlý zlým duchem?" Už tehdy se vyřizovali nepohodlní jedinci tím, že byli prohlášeni za duševně choré nebo za příslušníky kacírské sekty. Dobře si všimněme, že to neučinili lidé ze světa, lidé nevěřící, nýbrž ti, kdo navazovali na svaté tradice vyvoleného lidu a hlásili se k praotci Abrahamovi. Byli patrně upřímně přesvědčeni, že stále vzývají pravého Boha. Vykladači k tomuto textu však poznamenávají: „Být v církvi ještě není zárukou, že slyšíme slovo Boží, že rozpoznáváme jeho pravdu, že pochopíme, kdo byl Abraham a že vzýváme skutečného Boha. Když si to v tento postní čas uvědomíme, až nás zamrazí. Navykli jsme si na vše, co se v církvi děje, zevšednělo nám to, a Bůh, který hledá svou slávu a soudí, se nám vzdálil. Učinili jsme si z něho představu, která nám vyhovuje a posiluje vědomí naší důstojnosti a našeho významu; zakládáme si na tom, že jsme evangelíci.“ Tak to říká výkladový komentář k tomuto textu. Ježíš upozorňuje své posluchače, že máme hledat především Boží slávu a ne svou vlastní. V tomto duchu smíme chápat Ježíšův výrok: „Já sám nehledám svou slávu. Jest, kdo ji pro mne hledá, a ten soudí. Amen, amen, pravím vám, kdo zachovává mé slovo, nezemře navěky.“

Z naší sebejistoty a sebespokojenosti nás Ježíš vytrhuje poukazem na skutečnost smrti. Jen ten, říká Ježíš, kdo zachovává mé slovo, nezemře navěky. Mluvení o věčném životě a o životě pozemském z perspektivy věčnosti, to je pro některé lidi nesmyslné žvanění, odpoutané od reálného života. Dokonce i pro Židy, věřící v život věčný je taková řeč znamením Ježíšovy pomatenosti. Řekli mu: „Teď jsme poznali, že jsi posedlý! Umřel Abraham, stejně i proroci, a ty pravíš: Kdo zachovává mé slovo, neokusí smrti navěky." Jsi snad větší, než náš otec Abraham, který umřel? Také proroci umřeli. Co ze sebe děláš?" Ježíšovi posluchači dobře tuší, že se za Ježíšovými slovy skrývá nárok: Já jsem víc než váš otec Abraham. Tento nárok nevznáší Ježíš sám za sebe. Potvrzuje a potvrdí jej jeho nebeský Otec: "Kdybych oslavoval sám sebe, má sláva by nic nebyla. Mne oslavuje můj Otec, o němž vy říkáte, že je to váš Bůh.“

Jinými slovy: K Ježíšovi se Bůh hlásí a potvrzuje jeho slávu, zatímco Židé o sobě tak nějak automaticky předpokládají, že se Bůh hlásí k nim. Ale Bůh se k lidem hlásí právě skrze Ježíše Krista. A věří, že lidé svého Boha

v Kristu poznají. Evangelista na jiném místě nechává Ježíše vyslovit: „Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“ Tedy, kdo se nezná ke Kristu, nezná pravou tvář Boha. Mnoho lidí si myslí, že věří v Boha, ale nikdy se před Bohem nesklonili, neučinili pravé pokání a nepřijali do svého srdce Ježíše Krista. Evangelium Janovo nám ukazuje, že je marné spoléhat na to, že jsme věrní tradici našich otců, a že nějak samozřejmě je i našim otcem Abraham. Ovšem Abraham nebyl nic víc než svědek, ukazující ke Kristu. „Váš otec Abraham zajásal, že spatří můj den; spatřil jej a zaradoval se.“ říká Ježíš. Ježíšovi posluchači však argumentují bez víry a uvažují nad Písmem v podstatě fundamentalisticky, když oponují: „Ještě ti není padesát a viděl jsi Abrahama?“ Nechápu. Podobně jako Nikodém, když mu Ježíš vysvětluje znovuzrození a on si myslí, že je třeba vstoupit do těla své matky. Ježíšovi odpůrci také uvažovali takto doslovně a mysleli si, že by Ježíš musel být přinejmenším tak starý, kolik let uplynulo od Abrahamovy smrti. Ani my často nejsme schopni uvažovat na rovině víry a z pohledu věčnosti. Náš omezený okruh poznání, v němž žijeme, nás nutí, abychom jednali podle toho, co si myslí lidé kolem nás, co je zrovna pro nás v danou chvíli a na daném místě výhodné, co nám zajistí pozemské štěstí. Ale už nevidíme nebo spíše vidět nechceme, že z pohledu věčnosti a z pohledu víry, mohou být věci úplně jinak.

Židé před sebou viděli pouhého pozemského Ježíše, muže asi třicetiletého, který mluvil chvílemi jakoby z cesty a chvílemi, jako by se neuvěřitelně povyšoval. Vidět za jeho jednáním a slovy jednání a řeč Boží, to jim bylo zcela proti mysli. Vrcholem toho všeho bylo, když prohlásil: „Amen, amen, pravím vám, dříve než se Abraham narodil, já jsem.“ „Já jsem“, to je narážka na sebezjevení Boží, na ono „Jsem, kterýž jsem“, „jméno“ které Hospodin zjevil Mojžíšovi na poušti. To už židé nebyli schopni strávit, a tak na závěr oddílu čteme: „Tu se chopili kamenů a chtěli je po něm házet. Ježíš se však ukryl v zástupu a vyšel z chrámu.“ Tam, kde se lidé staví proti Ježíši, tam se jim Ježíš ztrácí a uniká. Je to hrozné pomýšlení při představě, že by Ježíš z našeho středu odešel. Že bychom jej od sebe zapudili.

Co si tedy máme odnést jako poučení pro nás dnes? Nechám opět raději promluvit vykladače Písma, kteří shrnují význam dnešní perikopy do těchto slov: „V odporu a nepřátelství se proti Bohu a Ježíši staví strašlivá sebejistota náboženského člověka. „Židé“, opírajíce se o svůj původ ve vyvoleném Božím lidu a majíce v jedné ruce Bibli a v druhé kamení, opovažují se tváří v tvář Ježíši rozhodovat o tom, zda se v něm smí nebo nesmí Bůh zjevit. Tak evangelium páté neděle v postě zřetelně odhaluje vlastní tajemství Velkého pátku a důvody, které vedly k zavržení a ukřižování Ježíše. Pro nás tu zní důrazná výzva, abychom si nezakládali na svém evangelickém původu, na své zbožnosti, spravedlnosti či teologické vzdělanosti, ale ponechávali Božímu slovu svobodu podrobit soudu naše postoje; abychom si nemysleli, že máme monopol na Boží pravdu, ale byli v pokoře ochotni naslouchat v církvi a ekumeně hlasům, které pocházejí z jiných tradic a nejsou totožné s našim vyznáním.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, dej, ať v tobě poznáváme svého Spasitele, ať se nepovyšujeme nad tvé slovo, a ať se nepoboršujeme nad tvým křížem. Dej, ať nás spojuje víra, která je společná pro všechny křesťany na celém světě. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Nebeský Otče, prosíme dej, ať se tvá církev nepoboršuje nad ukřižovaným Ježíšem, na němž nebylo nic, proč bychom ho byli žádostivi. Dej, ať v něm vyznává tvého Syna, který byl u tebe přede všemi věky, ať slyší jeho slovo, přijímá a zachovává je. Dej, ať se v síle jeho slova podílíme všichni na zápase s tím Zlým. Dej, ať jej přemáháme, když nám bere naději. Modlíme se za bratry a sestry, kterým se ztrácí smysl života, kteří hledají východisko v drogách nebo myslí na sebevraždu. Modlíme se za kazatele a presbytery, kterým se ztrácí výhled k tvému království, kterým se budoucnost světa i církve zdá temná, kterým mizí naděje, že všechno přivedeš k jednotě. Modlíme se za ty, kdo nepřestávají věřit, že spravedlnost, lidská důstojnost a mír se prosadí a tvé stvoření bude zachováno. Modlíme se za ty, kdo zvlášť potřebují lásku: za malé děti, ' za ty, kdo nikoho nemají, ' za zklamané, ' za postižené, ' za lidi v ústavech, ' za ty, kteří nám nikdy nebudou moci naši lásku splatit; i za své nepřátele se přimlouváme. Modlíme se za manžele, jejichž láska pobasíná a jejichž vztah je vážně narušen, ' za děti, které působí svým rodičům bolest, ' za rodiče, kteří vlastním dětem nerozumějí. Bez tvé pomoci v boji proti tomu Zlému nic nez můžeme. Pro oběť a vítězství tvého Syna však smíme mít naději, že nebojujeme nadarmo. Amen.*